

Länsstyrelsen
Västra Götaland
Miljöprövningsdelegationen

Beslut

1 (6)

Datum
2022-02-24

Ärendebeteckning
551-54670-2021

Anläggningsnummer
1447-1134

Ivarhag Lantbruk AB
info@ivarhag.se

Elektronisk delgivning

Ändring av villkor i tillstånd till djurhållning

Miljöprövningsdelegationens beslut

Villkorsändring

Miljöprövningsdelegationen *upphäver villkor 4* i tillståndet givet den 20 oktober 2016 (ärende 551-24197-2015) till djurhållning för slaktkycklingproduktion.

Miljöprövningsdelegationen *ändrar villkor 12* i samma tillstånd. Villkoret ska ha följande lydelse (ändring understruken).

12. Under tiden 1 augusti–30 november får spridning endast ske inför sådd av höstoljeväxter alternativt till etablerad vall.

Utöver vad som framgår av första stycket får under tiden 1 augusti–30 september spridning av organiska gödselmedel ske inför sådd av höstspannmål på lerjordar. Spridning får ske på högst 10 hektar av åkerarealen per kalenderår.

Tillståndet gäller i övrigt

Tillståndet från den 20 oktober 2016 gäller i de delar som inte ändras genom beslutet om villkorsändring.

Redogörelse för ärendet

Gällande tillstånd

Miljöprövningsdelegationen gav den 20 oktober 2016 (ärende 551-24197-2015) tillstånd till djurhållning för slaktkycklingproduktion på fastigheten Storkila 1:47 i Gullspångs kommun. För verksamheten gäller bland annat följande villkor.

4. Utsläpp av ammoniak via ventilationsluften från slaktkycklingsanläggningen, får inte överstiga 40 gram per djurplats och kalenderår.

Mätningar av hur mycket ammoniak som avgår från anläggningen ska ske regelbundet och minst tre gånger om året. Det totala årsutsläppet av ammoniak ska beräknas utifrån uppmätta koncentrationer och fastställd luftomsättning i stallet om inte annan beräkningsmetod medges av tillsynsmyndigheten. En sammanställning av det totala årliga ammoniakutsläppet från anläggningen ska redovisas till tillsynsmyndigheten i den årliga miljörapporten.

12. Under tiden 1 augusti–30 november får spridning endast ske inför sådd av höstoljeväxter alternativt till etablerad vall.
13. Efter spridning ska nedbrukning ske noggrant och snarast; dock senast inom 4 timmar, såvida inte spridning sker i växande gröda.

Hur ansökan har handlagts hos Miljöprövningsdelegationen

Ansökan om villkorsändring kom in till Miljöprövningsdelegationen den 10 december 2021. Ansökan har remitterats till Länsstyrelsen och Miljö- och byggnadsnämnden för Mariestads, Töreboda och Gullspångs kommuner (gemensam nämnd).

Yttranden har kommit in från båda remissinstanserna. Sökanden har fått tillfälle att bemöta yttrandena.

Vad ansökan avser

Ivarhag Lantbruk AB (sökanden) ansöker om att villkor 4 ska upphävas.

Sökanden ansöker även om att villkor 12 ändras på så sätt att villkoret får ett tillägg enligt följande:

Utöver vad som framgår av villkor 12 får under tiden 1 augusti–1 oktober spridning av organiska gödselmedel ske inför sådd av höstspannmål på lerjordar. Spridning får ske på högst 15 hektar av åkerarealen per kalenderår. Nedbrukning ska ske inom fyra timmar efter spridning.

Sökandens argument för villkorsändring

Villkor 4

Villkoret ska upphävas mot bakgrund av att sökanden numera regleras av EU:s ammoniakgränsvärde enligt BAT, och väl underskriver det.

Villkor 12

Med inspel från rådgivare och branschriktlinjer fokuseras alltmer på en hållbar växtföljd som innebär balanserad grödfördelning mellan höst- och vårsådd spannmål med avbrottsgröda såsom oljeväxter. I växtodlingsplanen för höstsådd spannmål är näringsstatusen inför övervintring avgörande. Det är erkänt att plantans fosfor- och kaliumtillgång avgör bestockning, rotbildning och hela plantans

övervintringsförmåga. Begränsad mängd kväve till spannmål på hösten tillsammans med fosfor och kalium har i försök gett en positiv kombinationseffekt, vilket är gynnsamt för grödans växtnäringssutnyttjande och motverkar växtnäringssläckage från marken. Snabb myllning av slaktkycklingsgödseln är önskvärd, inte bara ur miljösynpunkt utan också för grödans växtnäringssutnyttjande. Spridning på lerjord ger begränsad risk för utlakning av kväve.

Yttranden från myndigheter och enskilda i sammanfattning

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen tillstyrker att villkor 4 upphävs. Det framgår av ansökan att verksamheten väl underskider kravet för IED-verksamheter enligt BAT-AEL. Länsstyrelsen konstaterar samtidigt att begränsningsvärdet i befintligt villkor 4 motsvarar ett värde mitt i intervallet för BAT-AEL. Det finns därutöver inga uppenbara skäl till att villkor 4 behöver kvarstå i det här enskilda fallet.

Länsstyrelsen tillstyrker också att villkor 12 ändras, men anser till skillnad mot sökanden att villkoret ska ändras till följande lydelse (ändring understruken).

Under tiden 1 augusti–30 november får spridning endast ske inför sådd av höstoljeväxter alternativt till etablerad vall.

Utöver vad som framgår av första stycket får under tiden 1 augusti–30 september spridning av organiska gödselmedel ske inför sådd av höstspannmål på lerjordar. Spridning får ske på högst 10 hektar av åkerarealen per kalenderår. Nedbrukning ska ske inom fyra timmar efter spridning.

Spannmålsgröda har normalt ett lågt behov av kväve på hösten. Av Jordbruksverkets rekommendationer för gödning och kalkning rekommenderas normalt spridning av fjäderfågödsel endast på våren, då gödseln är mycket näringsrik och det är svårt att sprida en tillräckligt låg och samtidigt kontrollerad giva med tillgänglig spridningsteknik.

Länsstyrelsen bedömer att arealen för höstspridning till höstspannmål bör begränsas till högst 10 hektar på lerjordar, vilket motsvarar cirka en tiondel av den totala åkermark som brukas i egen regi i dagsläget. Det motsvarar den andel av tillgänglig spridningsareal som medgetts i liknande ärenden. Länsstyrelsen menar också att villkorsändringen bör utformas så att den nu aktuella höstspridningen får ske under hela månader, det vill säga fram till den sista i månaden, vilket innebär den 30 september.

Miljö- och byggnadsnämnden

Med avseende på BAT 25 och BAT 32 samt verksamhetens inlämnade uträkningar av ammoniakutsläpp anser nämnden att yrkandet om att få villkor 4 upphävt kan godkännas, förutsatt att verksamheten inte går över till ekologisk produktion och att övervakningen av emissionerna sker enligt BAT-slutsatserna.

Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, innehåller regler kring när och hur organiska gödselmedel får spridas. Verksamheten ligger nära gränsen för nitratkänsligt område. Nämnden gör därför bedömningen att villkor 12 kan ändras efter sökandens önskemål, under förutsättning att växtnäringsläckaget inte ökar.

Sökandens bemötande av yttrandena

Sökanden är tillfreds med vad som framkommit i Länsstyrelsens och kommunens yttranden och avser att inte bemöta yttrandena i övrigt.

Motiveringen till Miljöprövningsdelegationens beslut

Enligt 24 kap. 13 § miljöbalken får tillståndsmyndigheten besluta att ändra eller upphäva villkor i ett tillståndsbeslut efter ansökan av tillståndshavaren. Dock får villkoret upphävas eller mildras endast om det är uppenbart att villkoret inte längre behövs eller är strängare än nödvändigt eller om ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs.

Ska villkor 4 upphävas?

Sökandens verksamhet är en industriutsläppsverksamhet och omfattas därmed av industriutsläppsförordningen (2013:250) och beslutade BAT-slutsatser. Numera finns BAT-slutsatser för intensiv uppfödning av fjäderfä.¹ Sökanden yrkar på att villkor 4 om begränsningsvärde för ammoniakavgång ska upphävas, då ammoniakavgången regleras av BAT-slutsatserna. Remissinstanserna har tillstyrkt att villkoret upphävs.

Ny lagstiftning utgör inte oförutsedda omständigheter som kan medföra att villkoret upphävs (jämför NJA 2010 s. 77 punkt 13). Vidare står det klart att ammoniakavgången behöver vara reglerad. Frågan är då om det är uppenbart strängare än nödvändigt med sådan reglering genom villkor 4.

I BAT-slutsatserna finns ett intervall med begränsningsvärde (BAT-AEL) för ammoniakutsläpp från stallar, se BAT 32 tabell 3.2.

---

¹ Kommissionens genomförandebeslut (EU) 2017/302 av den 15 februari 2017 om fastställande av BAT-slutsatser för intensiv uppfödning av fjäderfä eller gris, i enlighet med Europaparlamentets och Rådets direktiv 2010/75/EU.

Intervall är 0,01–0,08 kg NH₃/djurplats/år. Villkor 4 har ett begränsningsvärde på högst 0,04 kg NH₃/djurplats/år. Begränsningsvärdet ligger därmed mitt i det godkända intervallet för BAT-AEL. Enligt tillsynsmyndighetens yttrande har utsläppen i de tre senaste miljörapporterna legat i intervallet 0,016–0,030, vilket visar att utsläppen hittills har klarat nuvarande tillståndsvillkor med marginal och befinner sig dessutom inom den lägre delen av tillåtet intervall enligt BAT-AEL.

Det är möjligt med villkor som är strängare än BAT-AEL, om det behövs. Emellertid framgår inte av tillståndet att villkor 4 är fastställt utifrån plats specifika förutsättningar, utan har snarare karaktären av standardvillkor med samma syfte som nu fylls genom BAT-AEL. Det kan också konstateras att Miljöprövningsdelegationen i senare tillståndsprövningar på motsvarande verksamheter beslutat att inte längre fastställa något tillståndsvillkor med begränsning av ammoniakutsläppet i tillstånd, om det inte finns särskilt skäl i det enskilda fallet.

Mot denna bakgrund bedömer Miljöprövningsdelegationen att villkor 4 är uppenbart strängare än nödvändigt och därmed kan upphävas.

Ska villkor 12 ändras?

Sökanden yrkar även på att villkor 12 ska få ett tillägg som skulle medge viss spridning av organiska gödselmedel inför sådd av höstspannmål på lerjordar. Spridning skulle ske på högst 15 hektar av åkerarealen per kalenderår. Båda remissinstanserna har tillstyrkt ändring men Miljöprövningsdelegationen anser dock i likhet med Länsstyrelsen att arealen för höstspridning till höstspannmål i det här aktuella fallet bör begränsas till högst 10 hektar på lerjordar, vilket motsvarar cirka en tiondel av den totala åkermarken som enligt senast miljörapporten är begränsad till cirka 108 hektar som brukas i egen regi i dagsläget. Övrig gödsel avyttras. I övrigt konstaterar delegationen att villkor 14 redan föreskriver att nedbrukning ska ske inom fyra timmar efter spridning om inte spridning sker i växande gröda, vilket gör att detta krav inte behöver upprepas i villkor 12.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Västra Götalands län. I beslutet har Anders Hjalmarsson, ordförande, och Jan Mastera, miljösakkunnig, deltagit. Ärendet har beretts av Stig Karlsson, miljöhandläggare.

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här överklagar ni Miljöprövningsdelegationens beslut

Miljöprövningsdelegationens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Skickar ni med vanlig post är adressen Länsstyrelsen Västra Götaland, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till mark- och miljödomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Är ni osäker på när tiden går ut kan ni kontakta Länsstyrelsen.

Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna (till exempel Naturvårdsverket, Länsstyrelsen eller kommunens miljönämnd), ska överklagandet dock ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska ni ange

- ert namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut ni överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets ärendebeteckning, samt
- hur ni anser att Miljöprövningsdelegationens beslut ska ändras och varför det ska ändras.

Sändlista

Externt

- Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se
- Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se
- Miljö- och byggnadsnämnden, mbn@mariestad.se
- Jordbruksverket, jordbruksverket@jordbruksverket.se

Internt inom Miljöprövningsdelegationen och Länsstyrelsen

- Anders Hjalmarsson
- Jan Mastera
- Stig Karlsson
- Monica Lind
- Alexandra Bulat
- Elisabeth Lindqvist Tärneld

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur Länsstyrelsen hanterar personuppgifter finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.